

Ex Ponto z vrsto domačih premier

Treba je priznati - kvaliteten program

Festival scenskih umetnosti svoj program gradi pretežno na podlagi geo-političnega parametra - O odlični Hrvatinih rekonstrukciji Jovanovićeve predstave Pupilija, papa Pupilo pa pupilčki velja spregovoriti v posebnem tekstu

Letošnji Ex Ponto je sestavljen predvsem iz vrste domačih scenskih predstav neinstucionalne produkcije in nekaj gostovanj tujih gledališč, takoj na začetku pa je treba priznati, da smo doslej gledali kvaliteten program. Festival Ex Ponto poteka že od leta 1993, kot festival scenskih umetnosti pa svoj program gradi pretežno na podlagi geo-političnega parametra, saj v svoj program običajno vključuje projekte s področja nekdanje Jugoslavije oz. Jugovzhodne in Vzhodne Evrope. Njegov umetniški direktor je že od vsega začetka Damir Domitrovič Kos, predsednik Kulturnega društva B-51, ki festival producira.

Kar se tiče domače produkcije, je treba na začetku omeniti tri premierno predstavljena dela: predstavo Viva Verdi večletnega projekta Via Negativa režiserja Bojana Jablanovca in njegovih sodelavcev, najnovejšo predstavo koreografinje Sinje Ožbolt z naslovom Nekakšen sindrom, ki je nastala po kratki zgodbi iz zbirke Fragma pisateljice Mojce Kumerdej ter predstavo Moliere gledališča Muzeum v režiji Barbare Novakovič. O odlični Hrvatinih rekonstrukciji Jovanovićeve predstave Pupilija, papa Pupilo pa pupilčki pa velja spregovoriti v posebnem tekstu.

Viva Verdi

Predstava Viva Vredi je peta predstava v sklopu serije Via Negativa, ki se osredotoča na scensko obravnavo sedmih smrtnih grehov. Celotno serijo naj bi predvidoma leta 2009 rezimiral sintetični projekt Via Nova. Ena od značilnosti projekta Via Negativa je ta, da se pri vsakokratnem delovnem procesu locirajo odgovornosti in funkcije, a je kljub temu vsak posameznik, bodisi igralec bodisi režiser, v vsakem trenutku avtor svoje lastne scenske geste. Jablanovec je pomemben režiser, ki s svojimi igralci ustvarja sodobne in relevantne odrske dogodke. Zakaj? Predvsem zato, ker gledališče razume kot proces strukturiranja gledalčevega pogleda in kot lociranje problematičnega komunikacijskega mesta, kjer postanejo "ideološki aparati" pogledov vidni. V skladu s tem je vsak njegov projekt neka rešitev vprašanja: "Kaj je gledališče in zakaj je predstava?" Gledalec pa z Jablanovcem rešuje predvsem vprašanje: "Kako vidim predstavo in kako predstava vidi mene?"

V predstavi Viva Verdi igralci Vie Negative skupaj z režiserjem Jablanovcem obravnavajo lenobo. To storijo na poseben način. Bojan Jablanovec na začetku dogodka stopi na oder Sloven-

skega mladinskega gledališča in oznani, da zaradi nestrinjanja s produkcijsko politiko njihovega producenta odpoveduje predstavo. Tako so vzpostavljeni pogoji za odločitve igralcev, kaj bodo naslednjo uro počeli. Igralci začnejo komentirati nastalo situacijo z različnih vidikov: eni so zaradi tega besni in menijo, da je šel tale Jablanovec odločno predalet, drugi Jablanovca razumejo, tretji menijo, da je treba svojo igralsko vlogo "oddelati" ne glede na okoliščine in načela, četrtem se zdi ta "gledališka izkušnja zanimiva".

"Viva Verdi" se na zelo dobeseden način osredotoči na problem umetniške "ekspresije" (iztisa, izražanja) kot manifestacije znanja in veščine ter njenega presežka. Igralci želijo svoje nematerialno delo na nek način materializirati v telesnem iztisu, drugi bi radi svoje umetniško delo predstavili celo v register koristnega. Gledamo različne poskuse, kako se dejanja spreminjajo v različne telesne tekočine: pot, urin, bruhanje itn. Pride celo do poskusa avtorefleksije Vie Negative (Katarina Stegnar). Pri tem Jablanovec kot kontrast na oder postavlja neprobematično večino opernega petja, od katerega različni konteksti časa niso zahtevali kakšnih bistvenih premen. Vprašanje, ki nastane bi se glasilo: "Je

v gledališču večina stvar lenobe ali delavnosti? Je problematiziranje politik gledanja in uprizarjanja stvar lenobe ali delavnosti? Je odločitev, da pred publiko "oddelamo" nastop stvar lenobe ali delavnosti?" Viva Verdi je vsekakor ena močnejših predstav v sklopu Vie Negative doslej.

Nekakšen sindrom

Plesno-gledališka predstava Nekakšen sindrom, ki je nastala na podlagi istoimenske kratke zode pisateljice Mojce Kumerdej, v okviru reprezentacijskih okvirov na oder postavlja odnos nekega para v situaciji, ko ženska trpi zaradi predmenstrualnega sindroma. V predstavi se materializira neki osnovni antagonizem med gledališčem in moškim (Boris Ostan) na eni strani ter plesom in žensko (Jana Menger) na drugi, z njim pa Sinja Ožbolt na odru z zgodbo seksualizira dva različna žanra scenskih umetnosti.

Predstava je še en dodatek k stalni in večni erotični temi, ki ga bi Lacan znal povzeti s svojim provokativnim stavkom, da "spolnega razmerja ni". Ostanov gib se v vsakem primeru vpisuje v karakterizacijo, v simbolno, ves čas je v funkciji zgodbe (želja je - kakršnakoli že je - bolj ali manj definirana), medtem ko je nastop Mengerjeve nekaj, kar se

simbolnemu ves čas izmika: gledamo neko "pulziranje" telesa, za katerega se zdi, da predvsem "noče". Tudi gledalec ima pri branju Ostanovega odrskega dejanja lažje delo, saj njegovi akciji zlahka podeljuje imena (gre za analitični um, ki hodi po začrtanih poteh, je natančen in v svojih acijah nekolikanj rigiden in zaradi tega smešen ali celo gotesken), medtem ko početju Mengerjeve ni tako lahko poiskati adekvatnih imen (njeno telo je zbirka impulzivnih premikov, ki jim ni tako lahko poiskati razloga niti cilja).

Vpis ženske v simbolno se zgodi v trenutku, ko si ta na koncu nadene lične "rdeče čevlje" in ko Moški na oder prinese motomo žago, jo vključi, potem pa par družno motri, kako se po odru premika motorizirani falos kot vzrok neugodja v kulturi in garant za travmatično "kultivacijo". Predstava Sinje Ožbolt je manifestacija neke uravnotežene avtorske govornice, ki se ji pozna ustvarjalna kilometrina, po drugi strani pa se gledalcu postavlja vprašanje, ali ni njena gotovost hkrati rahlo neprobematična; preveč varna.

Moliere

Tretja od predstav, ki nam je na letošnjem Ex Pontu pripravila presenečenje, pa je prav gotovo Moliere Barbare Novakovič

in njenega gledališča Muzeum. V predstavi smo pričali rekonstrukciji produkcijskih razmer igralske skupine tega slavnega francoskega klasicista. Kolaž komičnih situacij iz vaj in iz skupnega življenja igralcev in plesalcev, finančnih in ustvarjalnih zagat (lahko bi jim rekli tudi simptomi, simptomi umetniškega ustvarjanja znotrajdoločenega kulturno-političnega in ideološkega konteksta) je v opusu Barbare Novakovič prelom, saj v njeno delikatno tkanje odrske atmosfere vnese zrazito komični element, ki nas spomni predvsem na to, kako v našem (sodobnem) gledališču manjka humorja s presežkom, humorja, ki ni zgolj zadovoljevanje gledalčeve želje. To je seveda še tolikanj bolj pomembno, ker je odnos ustvarjalcev do produkcijskih razmer povečni podvržen permanentni lamentaciji nad kulturno politiko.

V gledališču Muzeum se je tokrat zbralo nekaj stalnih "članov" kot npr. Ivan Petermelj, Mateja Rebolj, Sanja Nešković Peršin, Lane Stranič in hkrati nekaj mlajših ali logično zasadenih ustvarjalcev kot Irena Tomažin, Bara Kolenc, odlična harmonikarka Minka Džonlić in igralec Ivan Rupnik. Zdi se, kot da bi bil Muzeum - po desetih letih obstoja - na nekem novem začetku.

Rok Vevar